

АРТЪР КЛАРК
ДЕВЕТТЕ МИЛИАРДА ИМЕНА
НА БОГА

Превод от английски: Венелин Мечков, 1998

chitanka.info

— Молбата ви е малко необичайна — каза доктор Уогнър, надявайки се да е успял да вложи в думите си надлежната сдържаност. — Доколкото ми е известно, това е първият случай, когато тибетски манастир поръчва компютър за автоматична обработка на информация. Не бих искал да изглеждам любопитен, обаче трябва да призная, че не бях допускар едно... едно учреждение като вашето да се нуждае от такава машина. Бихте ли могли да ми обясните за какво възнамерявате да я ползвате?

— С удоволствие — отвърна ламата, като приглади копирената си роба и внимателно постави на масата сметачната линейка, която бе използвал за изчисляване на валутните курсове. — Вашият компютър „Марк V“ може да извършва всякакви стандартни математически операции с числа до десет знака. В нашата работа обаче ни интересуват букви, а не цифри. Ако изпълните поръчката ни и пренастроите изхода на машината, тя ще започне да печата думи, а не съчетания от цифри.

— Боя се, че все още не мога да разбера...

— Става дума за проект, с чието изпълнение се занимаваме цели три столетия. Всъщност още от самото основаване на манастира. Говоря за нещо, което е донякъде чуждо на вашия начин на мислене, така че се надявам да ме изслушате внимателно, за да успея да ви го обясня.

— Естествено.

— Работата е съвсем проста. Съставяме списък, който трябва да съдържа всички възможни имена на Бога.

— Моля?

— Имаме основания да вярваме — продължи невъзмутимо ламата, — че всички тези имена могат да бъдат написани с девет букви от една азбука, измислена от нас.

— И се занимавате с това от три века?

— Да. Очаквахме задачата да ни отнеме около петнадесет хиляди години.

— Разбирам. — Доктор Уогнър изглеждаше малко изненадан. — Сега вече ми стана ясно защо искате да наемете една от нашите машини. Каква обаче все пак е точната цел на този проект?

Ламата се поколеба за част от секундата и Уогнър се замисли дали неволно не го бе обидил. Дори и да бе имало такава нещо, то

въобще не пролича в отговора на събеседника му.

— Наречете я ритуална, ако щете. Всъщност става дума за част от сърцевината на нашата вяра. Всички съществуващи имена на Върховното същество — Бог, Йехова, Аллах и така нататък — са просто етикети, измислени от човека. Въпросът има някои трудни за разбиране философски аспекти, които сега не бих желал да обсъждам, но сред всички възможни съчетания на букви ще има и такива, които бихме могли да окачествим като истинските имена на Бога. Опитваме се да ги открием чрез системно преподреждане на буквите.

— Сега разбирам. Започнали сте с ААААААААА, като накрая ще стигнете до ZZZZZZZZZ.

— Точно така, макар че, както казах, използваме наша собствена азбука. Пренастройването на електрическите пишещи машини, разбира се, е лесна задача. Доста по-интересен проблем е създаването на схеми, които да елиминират някои смехотворни съчетания от знаци. Така например нито една буква не трябва да се повтаря последователно повече от три пъти.

— Три пъти? Искате да кажете, два пъти?

— Не, три. Боя се, че ми би отнело твърде много време да ви обясня причината за това, дори и да разбихахте нашия език.

— Навярно сте прав — побърза да се съгласи Уогнър. — Продължавайте.

— За щастие пренастройването на вашия компютър за изпълнението на тази задача би било съвсем проста работа. Програмира ли се както трябва, ще преподреди последователно всички букви по необходимия начин и ще отпечата резултатите. Това, което би ни отнело петнадесет хиляди години, компютърът би могъл да свърши за стотина дни.

Доктор Уогнър вече почти не долавяше идващия някъде далеч отдолу шум на улиците на Манхатън. Бе се преместил мислено в един различен свят. В свят, където планините бяха естествени, а не сътворени от човека. Далеч във висините, укрили се в орловите си гнезда, тези монаси търпеливо, поколение след поколение, съставяха своите списъци от безсмислени думи. Имаше ли предели човешката глупост? Разбира се, не трябваше да позволи неговият събеседник да разбере истинските му мисли. Та нали клиентът винаги има право...

— Не ще и дума, че можем да пренастроим „Марк V“, така че да печата такива списъци — отвърна докторът. — Тревожат ме по-скоро проблемите, свързани с инсталацията и поддръжката му. В наше време не е лесно да се стигне до Тибет.

— Това ще бъде наша грижа. Съставните части на машината са достатъчно малки, за да могат да бъдат превозени със самолет, затова и всъщност се спряхме на нея. Ако успеете да ги доставите в Индия, с по-нататъшното им транспортиране ще се заемем ние.

— Разбрах, че освен това искате да наемете двама от нашите инженери.

— Да, за трите месеца, необходими за осъществяването на проекта.

— Сигурен съм, че ще уредим това с нашия кадрови отдел. — Доктор Уогнър записа нещо в бележника си. — Освен това ще трябва да се уточнят още два въпроса...

Още преди да завърши изречението, ламата му подаде малък къс хартия.

— Това е свидетелство за влога ми в Азиатската банка.

— Благодаря ви. Виждам, че е въ... изрядно. Вторият въпрос изглежда толкова банален, че не съм сигурен дали въобще трябва да се спирам на него. Нямаме обаче представа колко е лесно човек да направи елементарни пропуски. С какъв източник на електроенергия разполагате?

— С дизелов генератор, осигуряващ захранване от петдесет киловата при напрежение сто и десет волта. Монтирахме го преди около пет години и е напълно надежден. Благодарение на него животът в манастира стана много по-удобен. Разбира се, основното му предназначение е да захранва електромоторите, задвижващи молитвените колела.

— А, да, естествено — побърза да се съгласи доктор Уогнър.

От гледката, разкриваща се от терасата, на човек му се завиваше свят, но с всичко се свиква. След три месеца на Джордж Хенли вече не му правеха впечатление седемстотинметровата бездна, зинала пред него, както и отдалечената шахматна дъска на нивите, разположени в долината. Облегнал се върху изгладените от вятъра камъни, той бе

вперил мрачен поглед в далечните планини, чиито имена никога не си даде труд да научи.

Смяташе, че се бе сблъскал с най-голямата тъпотия през живота си. Един духовит колега от лаборатория бе кръстил командировката му „проекта Шангри Ла^[1]“. От деня на пристигането му „Марк V“ бе избълвал цели квадратни акри хартия, изпълнени с безсмислици. Компютърът търпеливо и неуморно преподреждаше букви във всичките им възможни съчетания, и след като ги изчерпеше, преминаваше към следващата група. Монасите прибираха готовите страници от принтерите, внимателно ги подрязваха, след което ги залепваха в огромни книги. След още една седмица, слава Богу, работата щеше да приключи. Джордж така и не успя да разбере по силата на какви неведоми изчисления монасите бяха узнали, че не си струва труда да се занимават с думи, образувани от десет, двадесет или сто букви. В един от най-често измъчващите го кошмари в първоначалния план се внасяше корекция и Върховният лама (когото заедно с колегата си, естествено, бяха кръстили Сам Джофи, макар никак да не му приличаше), внезапно съобщаваше, че работата ще трябва да продължи приблизително докъм 2060 година от нашата ера. Това никак нямаше да го учуди.

Джордж чу как вятърът захлопна тежката дървена врата и на терасата до него се появи Чък. Както винаги, захапал една от пурите, благодарение на които си бе спечелил симпатията на монасите. Те очевидно бяха хора, готови да изпитат всички дребни и повечето големи житейски удоволствия. Това говореше добре за тях. Може и да бяха смахнати, но в никакъв случай аскети. Тези техни чести пътувания до селото, например...

— Слушай, Джордж — каза припряно Чък, — научих нещо, което доста ме разтревожи.

— Какво има? Да не би машината да не е наред? — това бе най-страшното нещо, което Джордж можеше да си представи. То можеше да доведе до отлагане на деня на отпътуването им и му бе трудно да си помисли за нещо по-ужасно от това. При сегашното си настроение бе готов да възприеме дори и една телевизионна реклама като манна небесна. Най-малкото заради това, че щеше да бъде някаква връзка с родния край.

— Не, не. Няма такава нещо. — Чък се намести на парапета, което бе странно, тъй като се боеше от височината. — Току-що разбрах какъв е смисълът на цялата работа.

— Какво искаш да кажеш? Според мен отдавна ни го обясниха.

— Обясниха ни какво мислят да направят монасите. Не знаехме обаче защо искат да го направят. По-налудничавата история не бях...

— Кажи ми нещо, което да не знам — изръмжа Джордж.

— Виж какво, старият Сам току-що ми разказа всичко. Нали знаеш, че всеки следобед се отбива, за да огледа готовите страници. Е, този път ми се стори много възбуден, доколкото въобще е способен на това. Когато му казах, че е започнал последният цикъл, той с изисканото си английско произношение ме попита дали съм се замислял какво се опитват да постигнат. Отговорих му, че да, и знаеш ли какво ми каза?

— Кажи ми. Ще ти повярвам.

— Ами, те вярват, че когато изпишат всичките Му имена — а според тях са около девет милиарда — Божията цел ще бъде постигната. Човешкият род ще е изпълнил предназначението си и няма да има смисъл да съществува повече. Мисълта за противното се възприема едва ли не като кошунство.

— И какво ще очакват да направим? Да се самоубием ли?

— Няма да е необходимо. Когато списъкът бъде приключен, Бог се явява на сцената, спуска кепенците... и край.

— Аха, вече те разбрах. Щом си свършим работата, ще настъпи краят на света.

Чък се изкиска нервно.

— Същото казах на Сам. И знаеш ли какво се случи? Погледна ме много удивено, сякаш съм най-големият глупак в класа, и каза: „Съвсем няма да е нещо толкова банално“.

Джордж се замисли за миг.

— Значи, човекът има широк поглед върху нещата — каза. — И какво според теб трябва да направим? Не виждам от това да произтича нещо за нас. Та ние от самото начало си знаехме, че тези хора са смахнати.

— Така е, обаче не си ли даваш сметка какво би могло да се случи? Когато списъкът най-сетне бъде готов и не настъпи денят на Страшния съд или каквото там очакват, ние с теб можем да оперем

пешкира. Нали използват нашата машина. Въобще, цялата ситуация никак не ми харесва.

— Тук си прав — отвърна бавно Джордж. — Обаче подобни неща са се случвали и преди. Когато бях малко момче, в Луизиана имаше един смахнат проповедник, който обяви, че краят на света ще настъпи следващата неделя. Стотици хора му повярваха, а някои даже си продадоха къщите. При това не му се разсърдиха, след като нищо не се случи. Просто решиха, че човекът е направил някаква грешка в изчисленията си, и продължиха да му вярват. Според мен някои от тях и досега му вярват.

— Е, добре, навярно вече си разбрал, че не сме в Луизиана. Двамата с теб сме сред неколкостотин монаси. Симпатични са ми и би ми било жал за стария Сам, когато разбере, че цял живот е работил на вятъра. При все това бих предпочел тогава да не съм тук.

— Това и аз го мечтая от седмици насам. Не можем обаче да направим нищо, преди да изпълним своите задължения по договора и дойдат да ни приберат.

— Разбира се — каза замислено Чък, — с теб бихме могли да организираме един малък саботаж.

— Само това оставаше! Ще стане още по-лошо!

— Виж какво имам пред вид. Машината, при сегашната ѝ натовареност от двадесет и четири часа в денонощие, ще приключи работата си след четири дни, смятано от днес. Самолетът трябва да пристигне след седмица. Единственото, което трябва да направим, е при поредния преглед да открием някаква неизправност, нещо, което да забави работата с два дни. Ще я отстраним, разбира се, без обаче да бързаме. Ако разчетем правилно времето, в момента, когато бъде отпечатано последното име, ние ще сме на половината път към летището. Тогава и да искат, няма да успеят да ни заловят.

— Тази идея не ми харесва — отвърна Джордж. — Досега никога не съм дезертирал от работното си място. Ще остана тук, докато работата приключи.

— *Отново* ти повтарям, че тази идея не ми харесва — каза той седем дни по-късно, когато и двамата, яхнали дребни и жилави планински кончета, се спускаха по криволичещия път. — И съвсем не

си мисли, че си тръгнах, защото съм се уплашил. Тръгнах си, защото ми е жал за тези клетници там горе. Не искам да съм сред тях в момента, когато разберат какви големи глупаци са били. Любопитно ми е каква ще е реакцията на Сам.

— Може да ти се види странно — отвърна Чък, — но когато се разделихме с него, останах с чувството, че е разбрал намеренията ни, но че това въобще не го е разтревожило, тъй като машината продължаваше да работи и е уверен, че задачата скоро ще бъде изпълнена. След това... впрочем за него няма „След това“.

Джордж се извърна на седлото си и отправи поглед назад. Намираха се на последното място на пътя, откъдето можеше да се огледа манастира. Очертанията на неговите плоски и ъловати сгради бяха ясно видими в отслабналата светлина на лъчите на залязващото слънце. Тук-таме по стените им проблясваха светлинки, досущ като при голям презокеански кораб. Разбира се, бяха електрически, захранвани от същия източник, от който и „Марк V“. Колко ли време щеше да оцелее компютърът? Дали монасите, изпълнени с гняв и разочарование, нямаше да го разбият на парчета? Или пък просто щяха спокойно да започнат да изчисляват всичко отначало?

Джордж знаеше съвсем точно какво ставаше в манастира в този миг. Върховният лама и помощниците му, облечени в копринените си одежди, разглеждаха страниците, които младшите монаси взимаха от принтерите и залепваха в дебелиите книги. Цареше пълна тишина. Единственият доловим звук бе безкрайното равномерно тракане на клавишите по хартията — самият компютър не издаваше никакъв звук, докато извършваше хиляди операции в секунда. Три месеца такъв живот бяха предостатъчни, за да изгуби човек разсъдъка си, реши Джордж.

— Ето го! — възкликна Чък, вперил поглед в долината. — Не е ли красавец?

Съвсем определено бе красавец, съгласи се Джордж. Старият очукан самолет „Дъглас ДЦ-3“, застанал на края на пистата, наподобяваше малък сребърен кръст. След два часа щеше да ги понесе към един свят, изпълнен със свобода и нормалност. Самата мисъл за това действаше опияняващо, като старо вино. Джордж продължи да й се наслаждава, докато кончето търпеливо се спускаше по ската.

Бързият хималайски залез вече почти ги бе настигнал. За щастие пътят беше много добър, доколкото това можеше да се каже за пътищата в тази част на света, а освен това и двамата бяха взели електрически фенери. Не бяха заплашени от никаква опасност и изпитваха единствено известна досада от силния студ. Небето над главите им, напълно ясно, бе обсипано с добре познатите им приятелски звезди. Пилотът нямаше да има причини да забави излитането заради неблагоприятни атмосферни условия, реши Джордж. Това бе единственото, което дотогава го тревожеше.

Понечи да запее, но се отказа от намерението си. Обкръжаващите ги отвсякъде величествени планини, наподобяващи бели качулати призраци, не предразполагаха към такива изблици. Джордж погледна часовника си.

— Би трябвало да пристигнем след час — каза той през рамо на следващия го Чък. — Чудя се дали компютърът вече не е изпълнил задачата. По моя преценка, по това време би трябвало да е приключил — добави замислено.

Чък не му отговори, така че Джордж отново се извърна в седлото си. Можа да забележи само лицето на Чък, бял овал, обърнат към небето.

— Погледни — прошепна Чък, и Джордж погледна нагоре (няма нищо, което да не може да се свърши за последен път).

Над главите им, тихо и безмълвно, звездите изгасваха една по една.

[1] Шангри Ла — Земен рай — б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.